

TEKNOLOJİ KULLANIMININ YAZMA BECERİSİNE YANSIMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Ayşegül BÜYÜKKARCI*
Merve MÜLDÜR**

ÖZET

Bu çalışma sınıfta kullanılan teknolojik materyallerin ilköğretim çağındaki çocukların yazma becerisine yansımalarını araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu 2015 yılında Sinop iline bağlı bir ilçede ilköğretimde çalışmakta olan sınıf öğretmenleri (n=8) oluşturmaktadır. Araştırmada tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmış, veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiş ve verilerin analizi için nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz yaklaşımı uygulanmıştır. Çalışmada teknoloji kullanımının yazı yazma becerisine bazı katkıların olduğu görülmekle birlikte genel olarak yazı yazma etkinliklerini azalttığı ve buna bağlı olarak yazı yazma becerisini ve sürecini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yazı, Teknoloji, Materyal

TEACHERS' PERCEPTIONS ABOUT REFLECTIONS OF USING TECNOLOGY ON WRITING SKILLS

ABSTRACT

This study was carried out to research the effects of technological materials onto writing skills of students. Participants were composed of classroom teachers (n=8) working at the same primary school during the 2015 in a district of Sinop. The data were collected through semi-structured interviews, and descriptive data analysis were used. The study found that technological materials and tools decreased the use of handwriting exercises. Also, the use of these materials had a negative effects on students' writing skills and handwriting process.

Keywords: Writing, Technology, Material

---

* Arş. Gör. Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı aysegulbuyukkarci@sdu.edu.tr

** Arş. Gör. Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, mervemulduur@sdu.edu.tr

1. GİRİŞ

Yazma, dört temel dil becerisinden biridir. İnsanoğlu, yazının bulunmasından sonra, binlerce yıldır konuşmanın yanı sıra yazı denilen sistemle de iletişim kurmuştur. Yazma, insanın kendini ve çevresini ifade etmede önemli role sahiptir. “Yazının icadı insanlık tarihinin en büyük atılımı olarak kabul edilir. Çünkü insanoğlunun birikimleri yazı sayesinde nesilden nesile aktararak günümüze ulaşabilmiştir. Sözle aktarım, yazı kadar kalıcı olamamıştır. Yazı sayesinde tarihten haberdar olunmuş, bilim ve kültürün sonuçları uygulama alanına sokularak hayata geçirilmiştir” (Özbay, 2005: 68). Özbay’a (2005) göre:

“Yazılı anlatım becerisi, günlük hayatımızın hemen hemen her alanında karşımıza çıkmaktadır. Yazı, insanların birbirleriyle iletişim kurmak için kullandıkları dil denilen sistemi, belli işaretler ağıyla gösteren ikinci bir sistemdir. Bir başka ifadeyle yazı, sözün resimleştirilmiş şeklidir. Bu anlatım biçimini günlük hayatımızda o kadar sık kullanıyoruz ki, artık yetişmekte olan yeni nesillere iyi öğretilmesi meselesi, hayli önem kazanmıştır. Özellikle, belirli bir eğitim aşamasına gelmiş öğrencilerin, gerek resmi yazışmalarda, gerekse diğer yazılı iletişim ortamlarında, duygu ve düşüncelerini yeteri kadar ortaya koyamamaları, yazma eğitimini, erken yaşlardan itibaren üzerinde durulması gereken bir konu hâline getirmiştir.”

Bu anlamda yazı, bireyler arasında sağlıklı bir iletişimin kurulmasını, elde edilen birikimin nesilden nesile aktarılmasını sağlayan ve günlük hayatın merkezinde olan bir beceridir. Günlük hayatta elektronik ve kablosuz iletişimin patlaması yazma becerilerini hiç olmadığı kadar önemli bir beceri hâline getirmiştir (Graham & Perin, 2007). Yazma, başarının da temel anahtarlarından biridir. Yazma; bütün derslerde bilgiyi toplama, düzenleme, organize etme, aktarma ve kullanmaya ve bilgi dağarcığımızı göstermeye yarayan, bütün derslerdeki başarıyı artıran önemli bir beceri alanıdır (Harris & Graham, 2016). Yazma gün geçtikçe artan bir önem taşıyan bir beceri hâline gelmektedir.

Okullarımızda yazma eğitimi öğrencilerimize bir program dâhilinde kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu eğitimin ilk basamağını, ilk okuma yazma eğitimi oluşturmaktadır. İlk okuma yazma eğitimi aracılığıyla öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesi ve Türkçeyi doğru, güzel ve etkili bir şekilde kullanan bireyler hâline getirilmesi amaçlanmaktadır. İlerleyen yıllarda da öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini, görüşlerini dilin imkânlarından yararlanarak yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları beklenmektedir (MEB, 2015). İlk okuma yazma eğitimi ile başlayan yazma eğitiminin en temel amacı; bireylerin dili doğru ve etkili bir şekilde kullanarak yaşamları boyunca sağlıklı bir şekilde iletişim

kurabilmesini sağlamaktır. Bu bağlamda da yazma eğitimi, yaşam boyu eğitimin en temel ve vazgeçilmez unsurlarından birini oluşturmaktadır.

Hayat boyu devam eden eğitimin en önemli amaçlarından biri, bireyleri toplumun gereksinimleri doğrultusunda yetiştirmektir. Bu nedenle, eğitim sistemleri günümüzde bilgi çağına uygun, bilgi toplumu üyesinin özelliklerini taşıyan, iletişim yönü kuvvetli bireyler yetiştirmekle sorumludur. Bu da eğitim kurumlarının hem bireyleri yeni teknolojilerden haberdar olmasını ve onları nasıl kullanacaklarını öğretmelerini hem de kendilerinin yeni teknolojileri kullanmalarını gerekli kılmıştır (Akkoyunlu, 1998).

Teknoloji günümüzdeki çağrışımı ile daha çok yüksek nitelikte bilimsel bilgi ve teknik içeren ürünler olarak algılanmaktadır (Aksoy, 2003). Teknoloji gelişimi ile beraber hayatımızın her alanı doğrudan ya da dolaylı birçok şekilde etki altında kalmıştır. Eğitim alanı da teknolojik gelişimlerden fazlasıyla etkilenmiştir. Okullarda bilişim teknolojileri hızla yer almış ve almaya da devam etmektedir. İnsanlar; okuduklarının %10'unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söylediklerinin de %90'ını hatırlamaktadır (Kaya, 2006). Bu anlamda eğitim alanında bilginin kalıcılığını arttırmak ve daha da anlaşılmasını sağlamak için yoğun olarak kullanılan görsel, işitsel vb. materyaller teknolojinin de ilerlemesi ile daha üst performansa sahip materyallerle yer değiştirmeye başlamıştır. Günümüzde üstün teknoloji ile oluşturulmuş ve genelde elektronik cihaz olarak algılanan bu teknolojik materyaller, öğrencilerin dikkatini derse daha yoğunlaştırabilmesi, öğretmenin işini kolaylaştırması ve daha fazla bilgiye ulaşabilir özelliği ile tercih sebebi olmuştur. Teknolojik araçların eğitsel amaçla kullanılması, öğretmen ve öğrencilerin yeni bilgilerden haberdar olmasını da sağlamıştır (Alkan, Şimşek ve Deryakulu, 1995). Teknoloji ve materyal kullanarak sunulan öğretim ile öğrencilerin gereksinimlerini belirlemek ve buna göre öğretimi ayarlamak için daha az zaman harcanılması ise yine başka bir tercih sebebi sayılabilir (Kaya, 2006). Üstelik öğrenme ortamında öğrenciye sunulan bilginin aynı anda bilginin ses, metin, grafik, video gibi unsurlarla çeşitlendirilmesi öğrencilere zengin bir öğrenme ortamı sağlar ve öğrencilerin başarı, kalıcılık, doyum oranlarını olumlu yönde etkiler (Yıldız, 2010). Bu ve benzeri sebeplerle teknoloji neredeyse her sınıfta yer almaya başlamıştır.

Teknoloji kullanımı, yazma eğitimi açısından ele alındığında da ilk okuma yazma sürecini kolaylaştırabilmekte, öğrencilerin okuma-yazmaya geçiş sürecini hızlandırabilmektedir (Yıldız, 2010). Teknolojik bir araç olarak değerlendirilebilecek dijital hikâyelerin öğretimde kullanılması da yazma eğitimde etkin bir şekilde kullanılabilir. Dijital teknolojiler, öğrencilerin yazmaya yönelik motivasyonlarını artırabilmekte ve özellikle yazmayla mücadele eden yazarların yazma becerilerini geliştirmede de etkili araçlar olarak kullanılabilir (Sylvester & Greenidge, 2009). Her

öğrenci birbirinden farklı şekillerde öğrendiği ve yazma becerileri açısından farklı ihtiyaçlara sahip olduğu için teknolojik araçlarla desteklenen yirmi birinci yüzyıl stratejileri öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmede ve yazma motivasyonlarını artırmada etkili olabilir (Fox, 2014).

Teknolojinin genel olarak eğitim, özel olarak yazma eğitimi açısından avantajlarının yanı sıra birtakım dezavantajları ve sınırlılıkları da mevcuttur. Teknoloji, dersin bir aracı olmaktan çok amacı hâline geldiği; okullarda bu araçların kullanılabilmesi için yeterli donanım, teknik eleman ve teknolojiyi ders içeriğine ekleyebilen öğretmen olmadığı takdirde birtakım dezavantajlar ortaya çıkabilir (Çifci, 2013). Örneğin öğretmenler, teknolojinin yazma eğitiminde en iyi şekilde nasıl kullanılabileceğini bilemeyebilirler (Fox, 2014). Bu durum teknolojinin kullanımıyla ilgili bir sınırlılık oluşturmaktadır. Ayrıca teknolojiye çok fazla maruz kalmak da yazma açısından birtakım olumsuzluklara sebep olabilir. Teknolojik araçların aşırı kullanımı öğrencilerin yanlış yazımlara yönelmelerine, akademik hayatlarında standart olmayan bir dil kullanmalarına neden olabilir (Yousaf & Ahmed, 2013).

Günümüz koşullarında teknolojiye yönelik artan eğilim yazı yazma sürecini de etkilemiş, teknoloji kimi zaman kalem ve kâğıdın yerini almıştır. Böylece hızla ilerleyen ve ders saatlerinde yoğun şekilde kullanılan teknolojik materyallerin öğrencilerde yazı yazma becerilerini nasıl etkilediği de merak konusu olmuştur. Bu çalışmada teknolojik materyallerin yazı yazma sürecine etkileri belirlenmeye çalışılmış ve alan yazına katkı sağlanmak amaçlanmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı; Sinop ilinin bir ilçesinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşleri ışığında teknolojik materyal kullanımı ile beraber öğrencilerdeki yazı yazma becerilerindeki durumları belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda kullanılan teknolojik materyaller ve bu materyallerin yazıya ayrılan zaman, yazıya duyulan istek, yazıdaki başarı durumu başlıkları altındaki rolü tespit edilmeye çalışılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim araştırmaları; kavramlar, deneyimler, algılar ve benzeri durumlarla karşımıza çıkan olguları tanımayı, anlamayı sağladığı gibi sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ortaya

koyar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada da bir olguya yönelik algıyı açığa çıkarmak için olgu bilim deseni kullanılmıştır.

3.2. Çalışma grubu

Çalışma grubu ilçe ilkokulunda görev yapan harfleri tanıtmış ve yazı yazma sürecine geçmiş 2.3.4.sınıflara eğitim veren mesleki hizmet süreleri 11-29 yıl arası olan 8 sınıf öğretmeninden oluşturulmuştur. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örneklemesi kullanılmıştır. Bu yöntemde amaç normal ve ortalama olanı göstermektir (Patton, 2014). Bu sayede araştırmacı, belirli bir alan hakkında fikir sahibi olmak veya bu alan, konu, uygulama veya yenilik konusunda yeterli bilgi sahibi olmayanları bilgilendirebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Tablo 1.Öğretmenlerin görevli oldukları sınıflar ve öğretmenlerin MEB'deki meslekî hizmet süreleri

Hizmet süresi	Sınıf
11 yıl (A1)	2.sınıf
16 yıl (A2)	2.sınıf
15 yıl (A3)	3.sınıf
25 yıl (A4)	3.sınıf
12 yıl (A5)	3.sınıf
26 yıl (A6)	3.sınıf
17 yıl (A7)	4.sınıf
29 yıl (A8)	4.sınıf

3.3. Veriler ve Toplanması

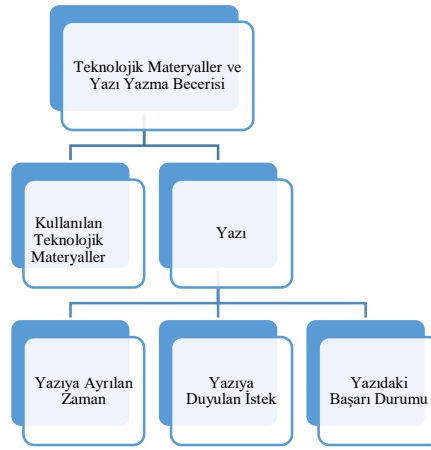
Bu çalışmada veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Çalışmada yer alan öğretmenler A1, A2,...A8 olarak kodlanmıştır. Görüşmeler öğretmenlerin uygun zamanlarında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ses kaydının net olması ve öğretmenlerin kendilerini daha rahat ifade etmesi amacı ile görüşmeler okul yöneticisi odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 15 dakika sürmüş öğretmenlere:

1. Sınıfta kullanılan teknolojik materyallerin neler olduğu,
2. Teknolojik materyal kullanımı ile beraber derste yazıya ayrılan sürenin nasıl değiştiği,
3. Bu materyallerin kullanımı ile beraber öğrencilerin yazı yazmaya karşı isteklerinin nasıl değiştiği,
4. Tahta ve defterde yazı yazma başarısının ne yönde etkilendiğine yönelik sorular sorulmuştur. Öğretmenlerden gelen yanıtların transkripti çıkarılmıştır.

3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Sınıfta kullanılan teknolojik materyallerin yazmaya etkisi ile ilgili öğretmen görüşlerinin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Bu yaklaşımda amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış biçimde okuyucuya aktarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Analizi uygulayabilmek için önce ses kayıt dökümü gerçekleştirilmiş sonra kodlama gerçekleştirilmiştir. Betimsel analiz yaklaşımında gerçekleştirilen tema modeli aşağıda verilmiştir.

Şekil 1. Betimsel Analiz Yaklaşımında Gerçekleştirilen Tema Modeli

4. BULGULAR

Son yıllarda teknolojinin hızla ilerlemesi ile beraber eğitim alanında da hızlı ve yoğun bir şekilde teknolojinin getirdiği ve artık kolaylıkla ulaşılabilir duruma gelen teknolojik materyallerin kullanımı artmaktadır. Bu materyallerin yazma sürecindeki etkileri; teknolojik materyaller, yazıya ayrılan zaman, yazıya duyulan istek, yazıdaki başarı durumu, genel yazı yazma süreci olarak beş başlıkta incelenmiş ve sunulmuştur.

4.1. Sınıfta Kullanılan Teknolojik Materyaller

Yapılan görüşmeler ışığında sınıf öğretmenlerinin sınıflarında ve görüşme yapılan okulun her sınıfında teknolojik materyallerin bulunduğu saptanmıştır. Sınıfta kullanılan teknolojik materyalleri genel olarak projeksiyon cihazları ve bilgisayar oluşturmaktadır. Bu konuya ilişkin görüşler şu şekildedir:

Projeksiyon bilgisayar ses sistemi (A1).

Teknolojik materyaller bugün itibari ile bilgisayar başta olmak üzere projeksiyon cihazları (A2).

Ses sistemi ve görsel olarak ta projeksiyon kullanıyorum buna bağlı olarak da bilgisayar programları görsel, işitsel tüm programları kullanıyorum (A3).

Bilgisayar ve projeksiyon var (A4).

Projeksiyon bilgisayar bunları kullanıyoruz (A5).

Projeksiyon cihazı bilgisayarla beraber işitsel olarak org var klavyemiz var (A6).

Bilgisayar, projeksiyon (A7)

Bilgisayar, projeksiyon (A8).

Bununla birlikte araştırmaya katılan öğretmenler sınıfta bir ders zamanı içinde de bu materyalleri kullanma süresini ise aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir:

15-20 dakika bundan faydalanıyoruz (A1).

5-10 dakika alıyor (A3).

Bazen 20 dakika kullanabiliyorsunuz bazen yarım saatte kullanabiliyorsunuz değişiyor. Hani bütün ders boyu kullanmıyoruz tabi ki (A4).

Projeksiyon olmazsa olmaz yani her derste mutlaka. Tüm dersi almıyor mutlaka bende anlatıyorum bazı yerlerde ben anlattıktan sonra da mutlaka projeksiyondan tekrar ediyoruz (A5).

Ortalama 20 dakika ama asla dersin tamamını almamalı olumsuz etkileri olabiliyor (A6).

4.2. Yazıya Ayrılan Zaman

Bir önceki bulguda da görüldüğü gibi sınıfta neredeyse tüm derslerde mutlaka teknolojik materyaller kullanılmaktadır. Teknolojik materyal kullanımının sınıf ortamında yazıya ayrılan zamanı ne yönde etkilediği incelenmiştir. Buna göre yazıya ayrılan zamana ilişkin görüşler defter kullanımı ve tahta kullanımı olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur.

4.2.1. Defter Kullanımı

Görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı teknoloji kullanımı ile birlikte defter kullanımının azaldığı yönünde görüş belirtmiş olup birkaçının görüşü aşağıdaki gibidir:

Bu materyallerle beraber öğrencilerin yazı yazma alışkanlığı çok da iyi gitmedi çocuklar yazıdan sıkılmaya başladılar. Bu yüzden yazıya dayalı

ödevler ve yazmaya dayalı çalışmaların biraz daha sürelerini azalttık (A3).

Ben konunun özetini tahtaya yazıyorum ders bitiyor teneffüste 3-5 dakikalarını alıyorum ama defterlerine yazıyorlar yani defter o kadar çok kullanılmıyor. Eskisi kadar kullanılmıyor (A5).

Projeksiyonda yazılanı deftere geçirtmiyoruz (A6).

Defterde konunun işlenişine göre. Dersin sonuna doğru projeksiyon kullanınca süreyi azaltıyorum (A7).

Yazıya ayırdığımız zaman azaldı ama ben azaltmadım tabi bunu ben mümkün olduğu her fırsatta onlara yazdırmaya çalışıyorum ...Defterlere de yazdırıyorum. Fırsat bulduğumuz anda yani (A8).

Görüşmeler ışığında yazıya ayrılan zaman azalmış olmakla beraber yazıya dayalı olan ödevlere ayrılan zamanın da azaldığı anlaşılmaktadır.

4.2.2. Tahta Kullanımı

Tahtada yazıya ayrılan zaman konusunda yapılan görüşmeler aşağıda yer almış olup defterde yazıya ayrılan zaman ile benzer sonuçlar içermektedir. Altı öğretmen tahta kullanımının azaldığını belirtirken iki öğretmen tahta kullanımına önem verdiklerini belirtmişlerdir. Tahta kullanımının azaldığını belirten öğretmenlerin görüşleri aşağıda yer almaktadır.

Olumsuz yönde etkilendi eskiden bir matematik dersinde biz problemi tahtaya ve deftere yazdırırken şimdi bu teknolojik arşivler çıktıktan sonra zaman kazansın diye bir kitabını bile yansıtıp çocuktan sadece cevabını yapmasını istiyoruz. Bu şekilde düşündüğümüz zaman yazı kötü etkilendi (A1).

Açıklayıcı bilgiler şekil çizmeler ondan sonra konu başlığı yapmak gibi tahtayı bu şekilde kullanıyorum yani kısa yazılar dikkat çekici noktalar konuyu belirleme. Süre azaldı (A2).

28 yıllık öğretmenim eskisi kadar yazıya zaman ayırmıyoruz. Özellikle hayat bilgisi fen bilgisi derslerinde çok fazla zaman ayırmıyoruz (A3).

Mutlaka konu işledikten sonra projeksiyonu kapatıp 3-5 cümlede olsa tahtaya yazıyorum. Not olarak defterlerine yazıyorlar. Tahtada yazı yazmada soru çözmelerde onlar tahtaya kalkıyorlar. Onun dışında ders anlatımında mutlaka projeksiyondan sonra 3 -5 cümle ile ben konunun özetini tahtaya yazıyorum. Eskisi kadar kullanılmıyor (A5).

Yazmaya önem verdiğini belirten iki öğretmenin görüşleri ise şu şekilde yer almıştır:

Tahtaya yazdırıyorum daha çok çünkü ben yazarak çalışmalarına daha çok önem veriyorum (A7).

Tahtada yazdırıyorum mesela bugün problem yazdırdım onlara. Tahtaya çıkarttım yaz dedim çöz dedim yani (A8).

Görüşmelerde alınan yanıtlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin çoğu tahta kullanımına ayrılan sürenin azaldığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin genel olarak tahtayı sadece konu başlıklarını atmak ve belli noktaları belirtmek için kullandığı görülmektedir.

4.3.Yazıya Duyulan İstek

Teknolojik materyal kullanımının öğrencilerin yazı yazma isteğini ne yönde etkilediği incelenmiş ve bunlar defter kullanımı ve tahta kullanımı olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur.

4.3.1. Defter Kullanımı

Görüşmelerde altı öğretmen teknoloji kullanımının defter kullanımına yönelik yazma isteğini azalttığı yönünde görüş bildirmiştir. Bir öğretmen öğrencilerin yazmayı çok sevdiklerini belirterek teknoloji kullanımının öğrencilerin defter kullanımına yönelik yazma isteğini azaltmadığını dile getirmiştir. Bir öğretmen de öğrencilerin deftere yazma isteğinin azaldığını; fakat bunun sebebinin teknoloji kullanımına bağlı olmadığını, bitişik eğik el yazısına bağlı olduğunu ifade etmiştir. Teknoloji kullanımının deftere yazı yazma isteğini azalttığını düşünen öğretmenlerden birkaçının görüşü şu şekildedir:

Tahtada yazı yazma alışkanlığı da defterde yazı yazma alışkanlığı da biraz geriledi. İşte “Şunu iki cümle yazar mısın? “dediğim zaman öğretmenim fotokopisi alalım teklifleri geliyor. “Neden uğraşalım orda imkân varken?” diyor. Sevmiyor. Güzel yazı yazma becerisi açısından ben düşünemiyorum sadece imkân yönünden değerlendiriyor gereksiz görüyor (A2).

Kaynak bol yazmaya gerek yok bizde derslerde zaman harcanmasın diye test çok yapıyoruz soruyu deftere yazdırmaktansa projeksiyonla yansıtarak kullanıyoruz. Dolayısı ile çocuk buna alıştı. Yazı yazma inanılmaz angarya geliyor çocuğa. Haklılar da yani bende ders işlerken zaman kaybı olarak görüyorum bunu. Yazı yazmayı ne kadar çok soru çözersek ne kadar çok artı bilgi verirsek daha iyi diye düşünüyorum (A5).

Kesinlikle yazı yazma işini sevmiyorlar hep hazır şekilde yansısın okuyalım işte sonuç yazalım. Çoktan seçmeli soruların günümüzde artık rağbet görmesi, anlatım yok dil ifade becerileri çocukların gelişmiyor ama buna sebep en önemli sebeplerden biri de teknolojidir. Dersi işlerken çok güzel işliyorsunuz projeksiyondan her türlü etkinliği de yapıyorsunuz ardından soru cevap kesme biçme yapıştırma şarkı, türkü söyleme, kalkma hoplama, zıplama ardından “hadi bakalım bunu da yazalım defterimize akşam eve gittiğimiz zaman daha sonra bu konuyu merak ettiğimizde açalım bakalım” deyip

bununla her seferinde güdülemeye çalışsam da yazı deyince çocuklarda “oooofffff” oluyor. Ya bu sesi duyuyoruz. Yine bir teknoloji isteği var bir kaç kez yapıldığı için hep onu istiyorlar fotokopi dağıtım yapıştıralım öğretmenim defterimize o da bir teknoloji bakın fotokopi. Yazılan bir şeyi deftere yapıştırmak niye yazıyım ki o yazıyı deftere, zaten o var (A6).

Olumsuz etkilendi. Yorulduk öğretmenim çok yazı yazmayalım diyorlar. Deftere o şekilde davranıyorlar (A8).

Alınan yanıtlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin etkinlikleri projeksiyon, fotokopi gibi araçlar vasıtasıyla kolayca edinmek istedikleri; edindikleri bilgileri kendi yazılarıyla defterlerine aktarmak yerine kopyaları defterlerine yapıştırmayı tercih ettikleri görülmektedir. Söz konusu durumun öğrencileri yazmaktan uzaklaştırdığı, öğrencilerde yorgunluğa ve isteksizliğe sebep olduğu söylenebilir.

4.3.2. Tahta Kullanımı

Beş öğretmen teknoloji kullanımının tahtaya yazma isteğini olumsuz yönde etkilediğini düşünürken üç öğretmen öğrencilerin deftere nispeten daha olumlu yaklaştıklarını belirtmiştir. A1 ve A8'e ait ifadeler aşağıda yer almaktadır:

Tahtada aslında daha istekliler. Tahtada görsel materyal dolayı daha istekliler. Defteri pek sevmiyorlar (A1).

Tahtaya da aynı şekilde olumsuzlar. Yani bende tahtaya kalkacak olan sırayla kalkar. Sen kalk sen kalk yok. Herkes sırayla mutlaka ve mutlaka sırayla tahtaya kalkmıştır. Dersi anlatmıştır; başka şans yok yani ben arkada kalayım kafamı eğeyim görmesin yok. Tabi ki yazmaya karşı hazır alışmışlar. Şimdi yeni nesil her şeyi hazır bulmuş bir nesil “ yazmayalım “ diyor “nasılsa burada yazıyor” diyor. Diyorum ki orada yazması farklı senin burada birebir anlatman farklı sen bunu yazarken aynı zamanda anlıyorsun, kavırıyorsun, yorumluyorsun (A8).

4.4.Yazıdaki Başarı Durumu

Teknolojik materyal kullanımı ile beraber tahtaya ve deftere yazılan yazılarda öğrencilerin kelimeleri doğru, uygun boyutta yazması ve tahtayı, defteri doğru kullanması üzerine yapılan görüşmelerde öğretmenler öğrencilerin bu anlamda da başarısız olduklarını dile getirmişlerdir. Alınan yanıtlar iki başlık halinde yer almaktadır.

4.4.1. Defter Kullanımı

Öğretmenlerin öğrencilerin yazı yazarken harflerin doğru şekilde ve boyutta yazması, defter kullanım başarıları ile ilgili görüşleri farklılık göstermektedir. Yedi öğretmen teknoloji kullanımının öğrencilerin deftere

yazma becerilerini etkilemediğini belirtmişlerdir. Bir öğretmen de olumsuz yönde etkilediğini dile getirmiştir.

Teknoloji kullanımının öğrencilerin deftere yazma becerilerini etkilemediği yönünde görüş bildiren öğretmenlerden A3, A4, A5, A7 ve A8 kendi bireysel çabalarından dolayı herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin A8 “*fırsat buldukça yazma konusunda melekelerini yitirmeme konusunda hassas davranıyorum*”, A3 “*dikte çalışması çok sık yapıyorum ben. Bir problemim yok, düzgün şekilde yazıyorlar*” ifadelerine yer vermişlerdir.

Teknoloji kullanımının öğrencilerin deftere yazma becerilerini etkilemediğini belirten öğretmenlerden A1 ve A2, öğrencilerin defter kullanımlarındaki becerilerinde zayıflama olduğunu, bunun doğrudan teknoloji ile ilişkilendirilemeyeceğini, söz konusu durumun öğrencilerin boş vermişliği ve bireysel farklılıkları ile alakalı olabileceğini belirtmişlerdir.

Teknolojinin defter kullanımındaki yazma başarısını olumsuz yönde etkilediğini belirten A3, A6, teknolojinin öğrencileri tembelleştirdiğini bu durumun da yazma başarılarını etkilediğini dile getirmiştir. A6'nın bu konuya ilişkin görüşleri aşağıda yer almaktadır:

Defterde bozuldu şöyle ki teknoloji zamandan kazandırıyor ama başka şeyleri çaldığı için çocuk güzel ve sakin rahat geniş zamanda yazma arzusunu yaşayamıyor. Nasıl yaşayamıyor? Tahtada 5 dakikada öğrendiği şeyi 5 dakikada defterine geçirmek istiyor bir özet ya da işlem varsa aslında daha geniş zamana yayılmış bir süreç kaliteli bir süreç olarak yaşayabilse daha sonrasında faydalı kullanabileceği şey olarak görür. Defterinde ama onu bir görev olarak görüyor. Yansdı bitti. Yazdım bitti. Olumsuz etkileniyor. Özenmiyor çünkü özenmesi için bir sebep yok; açarım bilgisayardan konuyu hatırlarım bilgisayarı olmayan da “Nasılsa tekrar tekrar edilen bir şey bu” diyor. Satır kaydırma ve bu özenememekten kaynaklı anlattığım sebepler (A6).

4.4.2. Tahta Kullanımı

Öğretmenlerin öğrencilerin yazı yazarken harflerin doğru şekilde ve boyutta yazması, tahta kullanım başarıları ile ilgili görüşleri farklılık göstermektedir. Öğretmenlerden dördü teknolojinin tahta kullanımını olumsuz yönde etkilediğini, öğretmenlerden ikisi ise olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca beş öğretmen, teknolojinin yanı sıra başka unsurların da tahta kullanımındaki yazma başarısını etkilediğini belirtmiştir.

Teknolojinin tahta kullanımını olumsuz yönde etkilediğini belirten A2, A4, A5, A6 teknolojinin öğrencileri pasifleştirmesi, zaman alıcı olması, bitişik eğik el yazısı ile uyumsuzlukların olması gibi hususlara değinmiştir. Örneğin A6'nın ,teknolojinin öğrencileri pasifleştirmesine ilişkin görüşleri aşağıdadır.

Durun burada bir şeyler var. diyoruz onları gösterip onları dinletiyoruz. Gözler hep tahtada bakmış çocuğun eli hareket etmiyor, hareket etmiyor yani devinimsel hiçbir şey oluşmuyor. Sadece bakıyor buna işitsel olarak bile demek istemiyorum sadece duyuyor. Pasif öğrenmeye istekli hale gelmiş çocuk daha pasifize hale geliyor. Kelimeleri doğru boyutta yazamıyor. Ecüş bücüş yazıyor artı kelimelerde harfleri eksik yazabiliyor. Boyut olarak da olumsuz defterine en güzel yazan öğrenci bile tahtada bir şey yazdığımız zaman ecüş bücüş yazıyor oranlarını ayarlayamıyor çünkü biz yaparak yaşayarak öğrenmeyi biz azaltıyoruz. Süreci yaşatmıyoruz çocuklara (A6).

A2 ise teknolojik araçlarla yansıtılan etkinliklerin bitişik eğik el yazısı içermediği için birtakım sıkıntılara sebep olduğunu belirtmiştir:

Bizim bitişik yazı kullanma zorunluluğumuz var. Onunla teknolojinin kullandığı yazılar aynı değil. O açıdan sorun yaşıyoruz. Kitaplarda olsun, göstergelerde olsun, biz düz yazı kullanıyoruz. Çocuk onu yorumlayamıyor (A2).

A2 kodlu öğretmen teknolojinin olumsuz yöndeki etkisinin yanı sıra olumlu yöndeki etkisine de değinmiştir:

Olumlu tarafı var. Öğrenci, harflerin yazılış şekillerini, boyutlarını, yazılış yöntemini kavrayabiliyor. Katkı sağlıyor (A2).

Bunun yanı sıra öğretmenlerden A4, projeksiyon, bilgisayar gibi araçlar sayesinde öğrencilerin yazımına katkı sağladığını şu sözlerle ifade etmiştir:

Mesela biz birinci sınıfta yazı yazarken kullanıyoruz projeksiyonu. Harflerin yönlerini nasıl yazıldığını orada çok güzel gösteriyor. Bu anlamda projeksiyon katkı sağlıyor. Çocuk doğru gördüğü için düzgün ve doğru yazacaktır. Çoğunlukla doğru yazabiliyor. Kesinlikle etkisi olmuştur (A4).

Teknolojinin tahta kullanımına olumlu veya olumsuz etkisinin yanı sıra A1, A3, A5, A7 ve A8 kodlu öğretmenler, öğrencilerin tahtaya yazarken hatalarının eskiye nazaran arttığını, söz konusu durumun teknolojinin yanı sıra tahtanın az kullanılması, yazma etkinliklerinin arka plana atılması, etkinliklerin kısa cevaplı etkinliklere dayanması, bitişik eğik el yazısı, tahta kaleminin kullanılması gibi unsurlarla ilişkili olabileceğine değinmiştir.

5. SONUÇ

Son yıllarda teknolojinin hızla ilerlemesi yaşam alanlarının genelinde etki yarattığı gibi eğitim alanı da bu hızlı ilerlemeden etkilenmiş, derslerde teknolojik materyaller daha fazla kullanılmaya başlanmıştır. Derslerin daha etkili, kalıcı ve eğlenceli hâle gelmesinde kullanılan teknolojik materyallerin

payı yadsınamaz. Piaget'in bilişsel gelişim dönemlerine göre somut işlem dönemi (7-11 yaş) ülkemizde temel eğitim (ilkokul) dönemini kapsamaktadır. Özellikle bu çağda çocukların somutlaştırmakta zorlandığı fen bilgisi, hayat bilgisi derslerinin içerdiği konuların daha anlaşılır hâle gelmesi için öğretmenlerin görsel ve işitsel teknolojik materyallere yer verdikleri ve bu uygulamadan da verim aldıkları belirlenmiştir. Görüşmelerde birinci sınıf düzeyinde harflerin öğretiminde bilgisayar programlarından destek alındığı ve bu anlamda çocukların harflerin yazılışını daha kolay kavradıkları belirtilmiştir.

Çalışmada ders işlenişinde öğretmenlere ve öğrencilere kolaylık sağlamakla beraber dersi daha verimli hâle getirebilecek olan teknolojik materyallerin neler olduğu, sınıfta ne sıklıkla kullanıldığı ve öğrencilerin yazı yazma becerilerini ne yönde etkilediği üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışma sonucunda; her sınıfta bilgisayar ve projeksiyon bulunduğu belirlenmiş ve her ders süresinin minimum 5 dakikasında bu materyallerden faydalandığı ders, konu ve amaca göre (konuya dikkat çekme, ölçme değerlendirme gerçekleştirme, görsellerden faydalanma) bu sürenin 15-20 dakikaya kadar uzadığı bazen de 30 dakikayı kapsadığı ortaya konmuştur.

Teknolojik materyallerin kullanımı ile beraber öğrencilerin ve nispeten de öğretmenlerin tahtada yazı yazma sürelerinin azaldığı, yazı yazmanın zaman kaybı olarak değerlendirilip tahtaya projeksiyonla yansıtmanın tercih edildiği görülmüştür.

Öğretmenler, öğrencilerin tahtada yazı yazmaya karşı isteklerinin nadir de olsa görsellerin etkisi ile arttığını; fakat genel anlamda azaldığını belirtmiştir. Çocukların deftere yazı yazma isteklerinin, çalışma kitaplarının projeksiyonla tahtaya yansıtılıp kısa cümlelerle cevaplandırılması ve yazının tahtada olduğu gibi zaman kaybı görülüp gerekirse fotokopi ile çoğaltılıp defterlere yapıştırılması sebebi ile azaldığı belirlenmiştir.

Bazı öğretmenler teknoloji kullanımının olumlu birtakım etkileri olduğuna değinmiştir. Teknoloji kullanımının harflerin nasıl yazıldığını öğretme-öğrenme konusunda kolaylık sağladığını dile getirmiştir. Nitekim Özerbaş ve Güneş (2015) öğretmenlerin eğitim teknolojilerinin okuma-yazma sürecinde çocukların birçok duyusuna hitap edebileceğini ve algılamalarını kolaylaştırabileceğini belirtmektedir. Becel (2013) de internet uygulamalarının eğitsel açıdan yazmayı destekleyebileceğini belirtmiştir.

Öğretmenler, teknoloji kullanımının yazma başarısını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu çalışma, teknoloji kullanımının eğitimde her zaman etkili olmayabileceğini göstermektedir. Mevcut çalışmada öğrencilerin yazı başarısı deftere ve tahtaya yazma başarısı açısından irdelenmiştir. Öğretmenler; öğrencilerin deftere yazı yazma başarısının tahtaya yazı yazma başarısına göre daha az olumsuz etkilendiği belirtmiştir. Tahtayı kullanırken

öğrencilerin kelimeleri doğru yazma konusunda sıkıntı yaşamadıklarını; fakat harflerin boyutu anlamında sorun yaşadıklarını ve tahtayı doğru kullanmadıklarını vurgulamışlardır. Öğretmenler teknolojik materyallerin kullanımı ile beraber tahtada yazı yazma süresinin azaldığını ve bu sebeple öğrencilerin tahtayı istenilen şekilde kullanmadıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin defteri doğru kullanma, kelimeleri deftere doğru yazma ve harfleri uygun boyutta yazma konusunda tahtaya yazmaya nazaran daha az sorunlar yaşadığı ise öğretmenler tarafından dile getirilen başka bir sonuçtur. Farklı araştırmalarda da teknoloji kullanımının olumsuz etkilerini görmek mümkündür. Ercan ve Ateş (2015) çalışmasında altıncı sınıf öğrencilerinin kâğıttan okuduklarını ekrandan okuduklarına oranla daha iyi anladıkları sonucuna ulaşmıştır. Başaran (2014) da dördüncü sınıf düzeyinde gerçekleştirdiği çalışmada ekrandan okuma ile kâğıttan okumanın metni anlama ve hızı üzerinde bir etkisi olmadığını tespit etmiştir. Gürol ve Yıldız (2015) ilk okuma ve yazma öğretiminde bilgisayar destekli eğitim üzerine yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin noktalı harf yazımında noktaları koymadıklarını, noktalama işaretlerini kullanma, satır sonuna sığmayan kelimeleri bölme, bitişik eğik el yazısı yazma kuralları konusunda sıkıntı yaşadıklarını ortaya koymuşlardır.

Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde yazı yazmada oluşan isteksizlik ve başarısızlığın teknolojinin yanı sıra başka unsurlarla da ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Buna örnek olarak öğretmenler bitişik eğik el yazısını işaret etmişlerdir. Bitişik eğik el yazısının öğrencileri zorladığını; bu sebeple öğrencilerde isteksizlik ve tembellik oluştuğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca öğrencilerden bitişik eğik el yazısını kullanmaları beklenirken teknolojik araçlar vasıtasıyla yansıtılan yazılarda bitişik eğik el yazısının kullanılmadığını, söz konusu durumun öğrencilerde bir uyum sorunu yarattığını vurgulamışlardır. Aynı şekilde çoktan seçmeli testler, yazı yazmayı içeren etkinliklerin azlığı ve öğrencilerde görülen genel bir isteksizlik gibi unsurların da varlığına dikkati çekmişler; bu unsurların da yazma başarısını ve isteğini azalttığını belirtmişlerdir.

Bu sonuçların doğrultusunda denilebilir ki bilgisayar ve projeksiyon ders sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Tüm derslerde süreleri 5-30 dakika arası değişmekle beraber projeksiyon kullanılmaktadır. Bu süre; öğretmenlerin yazıya ağırlık verme isteği, dersin konusuna göre değişiklik gösterebilmektedir. Yazının öğrenciyi her anlamda geliştireceğini, bu gelişme sürecini çocuğun doyasıya yaşayabileceğini savunan öğretmenlerin, ne yapsalar da yazıya ayırdığı zamanı kendiliğinden düşüğünü ve yazıyı zaman kaybı gördüklerini ve çocuğa da bu şekilde yansıtıklarını belirtmişlerdir.

Benzer çalışmalarda teknolojik materyallerin kullanımının öğrencileri hazıra alıştırdığı ve buna bağlı olarak öğrencilerde yazıya karşı isteksizlik ve bıkkınlık duygusunun ortaya çıkmasına sebep olduğu gösterilebilir.

Örneğin, bu konuda Balkız ve Saban'ın (2009) çalışmasında bilişim teknolojilerin kullanımı ile çocukların hazır kopyala-yapıştır uygulamasına alıştıkları, yazı yazmaya katlanamadıkları ve kitap okumaktan da uzaklaştığına dair benzer sonuçlar yer almaktadır.

Günümüz eğitim teknolojisine yabancı kalmamak ama bir o kadar da bağımlı hale gelmemek ilkökul öğrencilerin gelişiminde önemli bir yaklaşım olabilir. Görüşmelerde de belirtildiği gibi yazı yazma sadece el becerisi değil çocuğun her anlamda gelişimini (bilişsel, psikomotor) destekleyen ve geleceğe hazırlayan, aynı zamanda kendi fikir ve düşüncelerini kompozisyon mantığı ile en güzel şekilde ifade edebilecek seviyede olan gençlere sahip olmak için emek verilen bir süreçtir.

ÖNERİLER

1. Bu çalışmada, teknoloji kullanımının yazma başarısı, isteği ve zamanı üzerindeki etkisi öğretmen görüşleri kapsamında ele alınmıştır. Daha sonra yapılacak çalışmalarda söz konusu durum öğretmen görüşlerinin yanı sıra öğrenci görüşlerine de yer verilerek bütüncül bir bakış açısıyla ele alınabilir.
2. Bu çalışmada teknoloji kullanımının yazı üzerindeki etkileri üzerinde durulsa da öğretmen görüşleri incelendiğinde yazıdaki zaman kaybı, isteği ve başarısındaki azalmanın bitişik eğik el yazısının kullanılması, çoktan seçmeli ve kısa cevaplı soruların ağırlıklı olması gibi unsurlarla da ilişkilendirildiği görülmüştür. Bu nedenle yapılacak başka çalışmalarda araştırmacılar, yazının önündeki engelleri bir bütün olarak irdeleyebilir.
3. Bu çalışmada öğretmenlerin meslekteki hizmet sürelerine göre farklı fikirlere ve yazmaya önem verme konusunda farklı hassasiyetlere sahip olduğu görülmüştür. Başka araştırmalarda öğretmenlerin kıdemleri de göz önünde bulundurularak incelenebilir.
4. Çalışmada teknoloji kullanımının yazı yazmadaki gelişime birtakım katkıları olmakla birlikte genel olarak yazı yazma isteği, zamanı ve başarısını olumsuz yönde etkileyebileceği görülmüştür. Bu nedenle eğitimcilerin teknolojiyi ihtiyaçları dahilinde ve yazı yazma başarısını olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde kullanmaları gerektiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, C., Şimşek, N., & Deryakulu, D. (1995). Eğitim teknolojisine giriş. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Akkoyunlu, B. (1998). *Çağdaş eğitimde yeni teknolojiler*. Özer, B. (Ed.). Bilgisayar ve eğitimde kullanılması. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1021.
- Aksoy, H. H. (2003). Eğitim kurumlarında teknoloji kullanımı ve etkilerine ilişkin bir çözümleme. *Eğitim Bilim ve Toplum*, 1(4), 4-23.
- Başaran, M. (2014). 4. sınıf seviyesinde ekrandan ve kâğıttan okumanın okuduğunu anlama, okuma hızı ve metne karşı geliştirilen tutum üzerindeki etkisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 248-268.
- Balkı, E., & Saban, A. (2009). Öğretmenlerin bilişim teknolojilerine ilişkin algıları ve uygulamaları: Özel Esentepe İlköğretim Okulu örneği. *İlköğretim Online*, 8(3).
- Becel, A. (2013). Bilişim teknolojileri ekseninde yazarlık ve yazma becerileri dersine yönelik bir değerlendirme. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*, 8(3), 61-81.
- Çifci, C. (2013). *Edebiyat öğretiminde teknoloji kullanımı, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri: bir durum çalışması*. Doktora Tezi, Bilkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ercan, A.N., & Ateş, M. (2015). Ekrandan okuma ile kâğıttan okumanın anlama düzeyi açısından karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 10(7), 395-406.
- Fox, L.C.C., (2014). *Effects of technology on literacy skills and motivation to read and write*. Education and Human Development Master's Theses. Paper 522.
- Graham, S., & Perin, D. (2007). *Writing next: Effective strategies to improve writing of adolescent middle and high school- A report to Carnegie Corporation of New York*. Washington, DC: Alliance for Excellent Education.
- Gürol, A. & Yıldız, E. (2015). İlk okuma yazma öğretiminde bilgisayar destekli eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin ilk okuma yazma becerilerine etkisi. *International Journal of Field Education*, 1 (1), 1-18.
- Harris, K. R., & Graham, S. (2016). Self-regulated strategy development in writing policy implications of an evidence-based practice. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 3(1), 77-84.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara. Pegem

Akademi.

- MEB (2015). *Türkçe dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB.
- Özbay, M. (2005). Bilim ve kültür aktarıcısı olarak yazı. *Türkiyat Araştırmaları*, 2, 67-74.
- Özerbaş, M., & Güneş, A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin ilkokuma yazma öğretimi sürecinde eğitim teknolojilerini kullanmaya yönelik görüşleri. *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1775-1778.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Sylvester, R., & Greenidge, W. L. (2009). Digital storytelling: Extending the potential for struggling writers. *The Reading Teacher*, 63(4), 284-295.
- Tor, H., & Erden, O. (2004). İlköğretim öğrencilerinin bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyleri üzerine bir araştırma. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(1), 120-130.
- Yıldırım, A. Y., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Yıldız, S. (2010). İlk okuma yazma sürecinde çoklu ortam uygulamalarının okuma becerisi üzerinde etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20), 31-63.
- Yousaf, Z., & Ahmed, M. (2013). Effects of sms on writing skills of the university students in Pakistan (A case study of University of Gujrat). *Asian Economic and Financial Review*, 3(3), 389.